

Додаток № 5 до наказу директора
Центрального науково-дослідного інституту
Збройних Сил України
від 28.04.2021 № 37/од

ПОЛОЖЕННЯ
про систему виявлення та запобігання академічного плагіату в
Центральному науково-дослідному інституті Збройних Сил України

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням наукової ради
Центрального науково-дослідного інституту
Збройних Сил України
від 28.04.2021 р., протокол № 4

Київ 2021

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це Положення розроблено на підставі законів України “Про освіту” “Про вищу освіту”, “Про авторське право і суміжні права”, “Положення про Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України”, “Положення про організацію освітнього процесу у Центральному науково-дослідному інституті Збройних Сил України”, “Положення про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості освіти в Центральному науково-дослідному інституті Збройних Сил України”, “Положення про підготовку здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти (доктора філософії) в Центральному науково-дослідному інституті Збройних Сил України”, “Положення про академічну доброчесність у Центральному науково-дослідному інституті Збройних Сил України”

1.2. Це Положення спрямоване на підтримку ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату з урахуванням обмежень, встановлених законами, з метою підвищення якості освітнього процесу підготовки здобувачів вищої освіти в інституті.

Система запобігання та виявлення академічного плагіату є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньо-наукової діяльності та якості вищої освіти та виконання вимог щодо забезпечення дотримання академічної доброчесності.

Система поширюється на наукові праці учасників освітнього процесу, атестаційні та дисертаційні роботи здобувачів освітньо-наукового ступеня доктора філософії та наукового ступеня доктора наук.

Згідно Закону України “Про вищу освіту” кожен науковий працівник зобов’язаний дотримуватися в науковій (творчій) діяльності та освітньому процесі академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти. Відповідно кожен здобувач вищої освіти повинен виконувати вимоги освітньо-наукової програми (індивідуального навчального та наукового плану), дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання.

1.3. Метою цього Положення є:

формування академічної етики та поваги до інтелектуальних надбань;
формування звички до сумлінного дотримання вимог наукової етики;
розвиток навичок доброчесної роботи з джерелами інформації та впровадження практики належного цитування;

активізація самостійності та індивідуальності під час створення наукових праць;

підвищення відповідальності з боку наукових працівників, ад’юнктів та здобувачів за порушення загальноприйнятих правил щодо написання письмових праць, правил оформлення джерел та цитувань.

1.4. У цьому Положенні терміни вживаються в такому значенні:

автор – фізична особа, творчою працею якої створено твір;

академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання;

наукове видання – твір (узагальнююча наукова праця, монографія, збірник наукових праць, збірник документів і матеріалів, тези та матеріали наукових конференцій, автореферат дисертації, препринт, словник, енциклопедія, науковий довідник або покажчик, наукове періодичне видання тощо) наукового характеру, що пройшов процедуру наукового рецензування та затвердження до друку вченою (науковою, науково-технічною, технічною) радою наукової установи або вищого навчального закладу, редакційно-видавниче опрацювання, виготовлений шляхом друкування, тиснення або в інший спосіб, містить інформацію про результати наукової, науково-технічної, науково-педагогічної, науково-організаційної діяльності, теоретичних чи експериментальних досліджень (науково-дослідне видання); підготовлені науковцями до публікації тексти пам'яток культури, історичних документів чи літературних текстів (археографічне або джерелознавче видання); науково систематизовані дані чи матеріали, що відображають історію науки та сучасний стан наукового знання (науково-довідкове або науково-інформаційне видання), призначені для поширення, що відповідають вимогам національних стандартів, інших нормативних документів з питань видавничого оформлення, поліграфічного і технічного виконання;

науковий результат – нове наукове знання, одержане в процесі фундаментальних або прикладних наукових досліджень та зафіксоване на носіях інформації. Науковий результат може бути у формі звіту, опублікованої наукової статті, наукової доповіді, наукового повідомлення про науково-дослідну роботу, монографічного дослідження, наукового відкриття, проекту нормативно-правового акта, нормативного документа або науково-методичних документів, підготовка яких потребує проведення відповідних наукових досліджень або містить наукову складову, тощо;

оригінальність твору (роботи, матеріалу) – співвідношення (у відсотках) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального об'єму матеріалу;

цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого (оприлюдненого на офіційному веб-сайті) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

1.5. Різновидами академічного плагіату є:

копіювання та оприлюднення виконаної іншим автором роботи як своєї;

дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до сукупності речень) без належного оформлення цитування;

внесення незначних правок у скопійований матеріал

(переформулювання речень, заміна порядку слів тощо) та відсутність належного оформлення цитування;

парафраза – переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних оборотів або пропозицій під час використання будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);

компіляція – процес написання твору, наукової праці на підставі чужих матеріалів без самостійного поглибленого дослідження (вивчення) проблеми та опрацювання джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та “маскуванням” збігів завдяки написанню перехідних речень між скопійованими частинами тексту;

реплікація – процес копіювання даних з одного джерела на багато інших і навпаки, тобто своєрідне “тиражування” інформації без дозволу автора;

реферат – додавання до чужого матеріалу без дозволу автора додаткової інформації (з переробленням раніше оприлюдненого тексту і заміною слів та виразів), компіляція (формування з кількох чужих матеріалів свого) та редагування без дозволу (сміслова, стилістична, граматична правка й скорочення чужого матеріалу).

2. ПОРЯДОК ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ В НАУКОВИХ ПРАЦЯХ, ЩО РОЗРОБЛЯЮТЬСЯ В ІНСТИТУТІ

2.1. Виявлення випадку академічного плагіату у наукових працях здійснюється на таких етапах:

проведення засідань секцій науково-дослідних управлінь (центрів), наукової ради інституту під час обговорення та ухвалення рішення щодо їх подальшого захисту або/та опублікування;

рецензування статей редакційною колегією Збірника наукових праць Інституту. Експерти (рецензенти) призначаються заступником начальника Інституту з наукової роботи;

перевірки у науково-організаційному відділі звітів про науково-дослідні роботи, що виконуються згідно з річним планом наукової і науково-технічної діяльності Інституту;

розгляду дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії або доктора наук спеціалізованими вченими радами. Експерти (рецензенти) призначаються головою спеціалізованої вченої ради;

проведення перевірки наукових праць наукових працівників, ад'юнктів, докторантів та здобувачів на оригінальність із використанням відповідних програмно-технічних засобів.

2.2. Запобігання академічного плагіату в наукових працях забезпечується:

ознайомленням наукових працівників інституту, здобувачів вищої освіти з нормативними документами щодо принципів академічної

добросовісності та запобігання академічному плагіату, встановлення відповідальності за академічний плагіат;

організацією функціонування системи виявлення академічного плагіату у підрозділах Інституту;

дотриманням вимог до написання письмових праць, правил оформлення джерел та цитувань;

акцентуванням уваги авторів наукових праць на обов'язковості самостійності роботи, коректного використання інформації з інших джерел та уникнення академічного плагіату;

проведенням зі здобувачами вищої освіти занять з вивчення вимог до написання письмових робіт із наголошенням на принципах самостійності роботи над письмовими завданнями різних видів, коректного використання інформації з інших джерел та уникання плагіату, а також правил опису джерел та оформлення цитувань;

оприлюдненням цього Положення на офіційному веб-сайті Інституту.

2.3. Для забезпечення запобігання академічному плагіату та контролю за дотриманням правил наукової етики авторами, які подають матеріали для опублікування або оприлюднення у наукових виданнях, у кожному науково-дослідному управлінні (центрі) рішенням їх начальників із числа їх наукових працівників призначаються особи, відповідальні за перевірку праць на оригінальність і відсутність неправомірних запозичень, у тому числі і за допомогою програмно-технічних засобів.

2.4. Для перевірки завершених праць автором (авторами) надається відповідальній особі їх електронна версія.

2.5. Відповідальною особою під час перевірки застосовуються спеціальні програми для пошуку і виявлення академічного плагіату. Залежно від завдання перевірки (перевірка тексту, таблиць, рисунків тощо) особа, яка здійснює перевірку, спільно із Центром воєнно-наукової інформації обирає програми, які знаходяться у відкритому доступі у мережі Інтернет ("EtxtАнтиплагіат", "AdvegoPlagiatus", "ShinglesExspert" тощо) і функціональні можливості якої максимально відповідають меті перевірки. Обов'язковій перевірці підлягає не менше 25% роботи, але не менше 1,5 авторського аркуша. Твори, обсяг яких є меншим ніж 1,5 авторського аркуша, підлягають перевірці на академічний плагіат у повному обсязі (за винятком титульної сторінки, змісту, переліку використаних джерел та додатків).

2.6. Заходи, спрямовані на виявлення плагіату при рекомендації до захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів.

При розгляді дисертації, що виконана в Інституті, секцією науково-дослідного управління (центру) наукової ради проводиться перевірка дисертації та автореферату на відсутність академічного плагіату.

Висновок про невиявлення академічного плагіату в дисертації, виконаної в інституті та її авторефераті вноситься до рішення, ухваленого секцією науково-дослідного управління наукової ради Інституту.

За об'єктивність висновку про невиявлення академічного плагіату в дисертації, що виконана в Інституті, відповідальність несе керівник структурного підрозділу, де виконувалася робота.

Перед прийняттям дисертації, поданої для захисту, до спеціалізованої вченої ради інституту, секретар спеціалізованої вченої ради та комісія, призначена спеціалізованою вченою радою для попереднього розгляду дисертації, перевіряють дисертацію на відсутність академічного плагіату.

У висновку комісії, призначеної науковою радою інституту для попереднього розгляду дисертації, зазначається інформація щодо невиявлення академічного плагіату в дисертації та авторефераті.

При розгляді дисертацій, які містять відомості з обмеженим доступом, перевірки на академічний плагіат підлягає нетаємна частина робіт, зокрема перевірка публікацій при розміщенні їх у відкритих виданнях, здійснюється редколегіями цих видань у встановленому порядку.

2.7. Особливості протидії академічному плагіату під час виконання науково-дослідних робіт

Заходи щодо запобігання та виявлення академічного плагіату під час виконання науково-дослідних робіт здійснюються на етапах формування та перевірки звітів про науково-дослідні роботи (далі –НДР).

На етапі обговорення на засіданнях секцій управлінь (центрів) звітів про НДР наукові керівники забезпечують обов'язкову перевірку звітів на оригінальність тексту та відсутність неправомірних запозичень.

На етапі перевірки остаточних звітів про НДР у науково-організаційному відділі відповідальною особою, призначеною начальником відділу, проводиться вибіркова перевірка звітів (не менше 20% від загальної кількості за поточний календарний рік) на оригінальність тексту, з наданням висновку.

2.8. Критерії оцінювання плагіату в документах.

За результатами перевірки нетаємної роботи (нетаємної частини закритої роботи) поділяють на три категорії: роботи з високою, середньою та низькою унікальністю.

Висока унікальність - робота допускається до захисту/друку - 70 – 100 %.

Середня унікальність - робота потребує доопрацювання та повторної перевірки - 40 - 69 %.

Низька унікальність - робота відхиляється без права подальшого розгляду - нижче 40 %.

3. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПЛАГІАТ

3.1. Наукові працівники, докторанти, ад'юнкти, здобувачі наукових ступенів несуть відповідальність за порушення вимог подання своєї наукової роботи для перевірки на плагіат, у порядку визначеному законодавством України, зокрема ст. 177 Кримінального кодексу, ст. 431, 432 Цивільного кодексу України, а також цим Положенням.

3.2. Керівник (науковий керівник, науковий консультант) несе відповідальність за перевірку роботи у встановлені строки, прийняття рішення про доопрацювання та повторну перевірку на плагіат, а також про допуск роботи до попереднього розгляду (захисту).

3.3. У випадку використання запозиченого матеріалу без посилання на автора або джерело запозичення, дисертація знімається з розгляду незалежно від стадії її розгляду без права захисту.

3.4. Виявлення двох і більше фактів плагіату у роботах докторантів, ад'юнктів, здобувачів наукового ступеня може бути підставою для виключення з докторантури (ад'юнктури) чи відкріплення здобувача наукового підрозділу.

3.5. Виявлення фактів плагіату у роботах працівників може бути враховано при розгляді питання продовження дії контракту працівників або просування по службі військовослужбовців.

3.6. Встановлення фактів плагіату в опублікованих роботах докторантів, ад'юнктів, здобувачів наукового ступеня є підставою для заборони автору публікації таких праць у фахових наукових виданнях.

4. ПОРЯДОК ПОДАННЯ АПЕЛЯЦІЇ ТА ЇЇ РОЗГЛЯД

4.1. У разі незгоди з результатами перевірки автор (автори) роботи має право у триденний термін подати апеляцію на ім'я заступника начальника інституту з наукової роботи. У цьому випадку за рішенням заступника начальника інституту з наукової роботи створюється комісія, яка розглядає скаргу та виносить остаточне рішення.

4.2. Для розгляду апеляційної заяви наукового працівника, докторанта, ад'юнкта, здобувача наукового ступеня створюється апеляційна комісія, персональний склад якої формується переважно із числа членів наукової ради, докторів (кандидатів) наук відповідного профілю.

4.3. Голова апеляційної комісії проводить засідання у тижневий термін з моменту виходу розпорядження про створення апеляційної комісії. Про дату та час проведення засідання заявник попереджається щонайменше за два дні. Якщо заявник не прибуває на засідання апеляційної комісії, питання розглядається за його відсутності.

4.4. За результатами засідання апеляційна комісія формує висновки щодо підтвердження/спростування наявності плагіату, які підписує голова апеляційної комісії, її члени та заявник. Висновки апеляційної комісії зберігаються у науковій раді інституту.

Заступник начальника Центрального науково-дослідного інституту
Збройних Сил України з наукової роботи
полковник

Анатолій ЗВАРИЧ